

نویسنده : جان، ابراین John ' O'brien

ترجمه : اسفندیار فویخت

اقتباس از مجله Australia Now

شماره ۴ جلد ۶ سال ۱۹۷۷

رشد اسلام در استرالیا

ایمان و گرایش باسلام در استرالیا باسرعت بسیار زیاد درحال گسترش است و از سال ۱۸۶۰ تاکنون تعداد مسلمانان آن بحدود صد هزار نفر بالغ گردیده است . مساجد جدید در اطراف کشور همواره برپا می شود و مسلمانان با ملیتهای مختلف و سوابق اجتماعی گوناگون درکنار یکدیگر بایک عقیده مشترک که از تعالیم عالیہ اسلام سرچشمه می گیرد بسر می برند .

نخستین پیروان اسلام در استرالیا اعضاء يك گروه مشخص ساربانان بودند که بیش از هشتادسال باقی ماندند . پس از آنها غواصان مروارید مالزیائی و اندونزی ، مهاجرین سواحل مدیترانه، دانشجویان آسیائی و ترکیبی از هیئتهای سیاسی، مجامع علمی و تجار ممالک متعدد جایگزین گردیدند .

اولین و شاید معروفترین ساربانان داست مهومت Mahomet ' Dost از نژاد پتن Pathan کشمیر که بدلاوری و مردانگی شهرت دارند می باشد یکی از سه نفری بود که درسال ۱۸۶۰ بهمراهی بیست و چهار نفر شتر پیشاوری جهت استفاده در گروه اکتشافی بارک Burke و ویاز Wills وارد ملبورن Melbourne گردید . اطلاع مختصری از دو نفر دیگر در دست هست و آنها ظاهراً بوطن خود مراجعت نمودند. اندکی بعد کاشفان بدطالع برای نخستین بار از جنوب تا شمال استرالیا را پیمودند و داست

مهمت تا خلیج کوپسر Cooper نزدیک اینامینکا Innamincka یکی از اعضای گروه بود و در اینجا لو مخرومیتها و ناملايمات زيادى را متحمل گرديد. درحاليکه رهبران گروه باشتاب بطرف خلیج کارپنتاریا Carpentaria پیش رفتند. یارک و ویلز در مراجعت از سفر در خلیج کوپسر درگذشتند و دست مهمت اندکی بعد در منیندی Menindee بدون دیدار مجدد وطن خود دارفانی را وداع گفت.

در سال ۱۸۶۶ سر توماس الدر Sir Thomas Elder گله دار برجسته استرالیای جنوبی ۱۲ ساربان را بهمراهی ۱۲ شتری که از کراچی وارد کرده بود استخدام نمود. بسیاری پس از آنها آمدند و خدمات آنان در پیشرفت استرالیا نسبت به تعدادشان بی اندازه بود.

تعدادی از ساربانان از افغانستان آمدند، برخی دیگر از هندوستان، ایران و بلوچستان. اما اکثریت از پاکستان فعلی بودند. افغانها جزو اولین وارد شدگان به استرالیا بودند و استرالیاییها آن اسم را همه آنها اختصاص دادند اندکی بعد افغانز Afghans به غانز Ghans خلاصه گرديد. آنان علاوه بر آنکه مالکان و پرورش دهندگان عمده شتر بودند بمدت نیم قرن تمام نیز بازرگان، پیمانکار، بزازودست، فروش بودند. رهبر برجسته آنان عبدالوادی Abdul Wadi بود که در سطح وسیعی فعالیت مینمود و پانصد شتر را در يك زمان وارد می نمود.

آنان مردانی قوی و کاردان بودند و از احترام فوق العاده ای توسط استرالیاییها برخوردار بودند. تنها از ایمان خود پیروی می کردند و چند رشته مساجد ساده در طول جاده ی مرکز صحرای استرالیا در آدلاید Adelaide، فارینا Farina، ماری Maree، ادناداتا O'odnadatta و آلیس اسپرینگز Alice Springs بنا نهادند. دیگران در مراکز معدنی Broken Hill و کولگاردی Coolgardie کار کردند و از دسترنج خود در هر دو مکان که قبلا مسجدی وجود نداشت مساجدی بنا کردند و سجاده های خود را روی شتران حمل کردند و در کنار جاده و بلاد چادرهای کاروانان شتر عیادت می کردند.

از جنوب استرالیا بتمام سرزمینهای داخلی خشک و لم یزرع پراکنده گردیدند در سال ۱۸۷۰ سه گروه اکتشافی را بین آلیس اسپرینگز و پرت Perth همراهی

نمودند. و در زمان ایجاد اولین خط تلگرافی زمینی بین آدلاید تا داروین Darwin استخدام گردیدند و تقریباً نیم قرن بعد در ایجاد راه آهن استرالیا از کالگورلی Kalgoorlie تا پورت آگوستا "Fort" Augusta همکاری نمودند. در سال ۱۸۹۶ موقعیکه فرماندار استرالیای غربی راه آهن بین پرت تا کالگورلی را افتتاح می نمودند ساربانان بحالت احترام که وضعی بسیار باشکوه و تماشائی داشت در خطوط منظم صف بستند.

بعضی از ساربانان با کاروانان شتر برگشتند ولی بسیاری از آنها باقی ماندند و صاحبان زمین، متصدیان وسائل نقلیه موتوری، سبزیکاران، صاحبان رستوران و بازرگان گردیدند. در بین آنان بعنوان مثال هانجی مهومت **Allum Hanji Mahomet** متولد قندهار پایتخت قدیمی افغانستان بود که در سال ۱۸۸۵ بعنوان يك ساربان به استرالیا مهاجرت نمود.

او گذشته از اینکه بجاده سازی راههای صحرائی تمامی قاره استرالیا تافواصل دور بروم Broome، تاونسویل Townsville و ویلکانیا Wilcannia کمک شایان توجهی نمود و در معادن طلای کالگورلی و معادن نقره بروکن هیل کار می کرد در عین حال فرش فروش، بزاز، نانوا، قصاب و مساح نیز بود و سرانجام قبل از اقامت در آدلاید شهرتی بعنوان عطار، شفا دهنده، و معلم اسلامی کسب نمود. و بسیار گشاده رو و خوش گفتار برای بیماران زیادی که بدورش اجتماع می کردند بود. نسبت به فقرا همدردی و دلجوئی زیادی ابراز می نمود و در سال ۱۹۶۴ در سن ۱۰۶ سالگی در اوج اشتها درود حیات گفت.

مهومت **الّوم** دوست کوچکتری بنام سلّی مهومت **Salley Mahomet** داشت که همانند يك فرزند توسط مرد بزرگ با وی رفتار می شد. در سال ۱۹۷۵ موقعیکه دولت استرالیا تصمیم گرفت چهارشتر بارور را بملك خالد پادشاه عربستان سعودی تقدیم نماید سلّی مهومت برای گرفتن شتران وحشی و سرکش در صحرای سیمپسون Simpson نزدیک آلیس اسپرینگز و تربیت آنها و بردنشان بریاض انتخاب گردید و این فرصت مناسبی برای او بود که رویای طولانی زیارت مکه معظمه را جامه عمل بپوشاند.

استرالیا خاطره عجیب و غیر مترقبه ای برای ساربانان دارد زیرا قطاری که مسیر

قدیمی آنها را از آدلاید به آلیس اسپرینگز طی می‌نماید حتی در عصر دیزل و ماشینهای تهویه غان Ghan نامیده می‌شود و مسجد اصلی آدلاید نیز که در سال ۱۸۸۹ بنا گردید تاکنون در استفاده دائمی می‌باشد و بعنوان يك بنای بارزش معماری و هنر تاریخی بوسیله انجمن ملی استرالیای جنوبی حفظ شده است. بزودی يك مرکز اسلامی یادبود افغان در طول جاده بروکن هیل جائیکه فعلا هیچ مسلمانی وجود ندارد ساخته خواهد شد. مسجد اصلی بطور کامل بوسیله انجمن تاریخی بروکن هیل خراب گردیده است. در کنار جاده نزدیک مینندی مقبره داست مهومت اولین ساربان بعد از ۱۱۵ سال توسط استرالیاییها حفظ شده است.

تقریباً بمدت صدسال ۸۰٪ مروارید و صدف مروارید دنیا از آبهای بروم، داروین، و جزیره Thursday تولید می‌گردید و بسیاری از غواصان از اندونزی و مالزی آمدند، بعضی باقی ماندند و جماعتهایی در داروین، بروم و پورت هدلند تشکیل دادند، مردم زیادی از جزیره کوکوس Cocos یا (کیلینگ . Keeling) جزیره کریسمس Christmas با استرالیای غربی مهاجرت نمودند و اکنون جماعتهای وسیع مسلمان در پرت، جرالدتون Geraldton و کاتانینگ Katanning وجود دارد.

بین سالهای ۱۹۲۹ - ۱۹۰۶ گروهی از مسلمانان که بیشتر از سوریه و لبنان بودند با استرالیا مهاجرت نمودند. از زمان جنگ جهانی دوم بر طبق يك برنامه مهاجرتی گسترده تری سه میلیون مهاجر جدید با استرالیا وارد شده اند.

بین ژانویه ۱۹۵۹ و ژوئن ۱۹۷۵ اوج مهاجرت بود و از ممالک مسلمان نظیر ترکیه ۲۰۰۰۰ نفر جمهوری عربی مصر ۱۶۰۰۰ سوریه ۱۵۰۰، پاکستان ۱۵۰۰، و اندونزی ۱۲۰۰ نفر و از ممالکی که تعداد مسلمانانش نسبت به پیروان ادیان دیگر در اقلیت بسر می‌برند نظر یوگسلاوی ۹۱۰۰۰، لبنان ۳۲۰۰۰، قبرس ۱۱۰۰۰ و مالزی ۹۰۰ و سنگاپور ۸۰۰۰ نفر با استرالیا مهاجرت نموده اند.

از سال ۱۹۵۱ تعداد زیادی از دانشجویان آسیایی با استرالیا وارد شده اند و معمولاً در هر زمان ۱۰۰۰۰ نفر که بیشتر از نصف اینها مسلمان می‌باشند بتخصیص مسلمانان دیگر در استرالیا بعنوان هیئتهای سیاسی، کنسولی و تجارتي بسر اشتغال دارند.

می‌برند و کشورهای نظیر بنگلادش، جمهوری عربی مصر، هندوستان، آندونزی، ایران، لبنان، مائزی، پاکستان، فیلیپین، سنگاپور، تایلند، ترکیه و یوگسلاوی با تعدادی جمعیت‌های مسلمان بطور رسمی در استرالیا نمایندگی دارند.

وضع اقامت مسلمانان از روزگار ساربانان تغییر کرده است، یا توسعه راه آهن و وسائل نقلیه موتوری، ساربانان بکلی از بین رفته‌اند هر چند همین سربانان در بعضی قسمت‌ها هسته اصلی شهر فعلی را پدید آوردند. مساجد قدیمی در فارینا، ماری، ادناداتا، آلیس اسپرینگز و کولتاردی تماماً از میان رفته‌اند، اما محل اصلی مسجد در کولتاردی با علائم و نوشته‌هایی توسط انجمن توریستی محلی مشخص شده است.

تنها مسجد قدیمی که هنوز در نقاط دور استرالیا پابرجاست مسجدی است که بوسیله انجمن تاریخی در بروکن هیل حفظ شده است. اما مساجد اصلی شهر در پرت و آدلاید تجدید بنا گردیده‌اند. مسجد پرت که در سال ۱۹۰۵ تکمیل گردیده هنوز در باغ شهر پابرجاست. نیاز یلمکانات بیشتر نیز منجر باحداث یک مرکز اسلامی در یک خانه مستعمراتی واقع در ریور دیل Riverdale که یک حومه داخلی است گردیده است و در ماه مارس ۱۹۷۶ افتتاح شده است. شورای اسلامی استرالیای غربی در سال قبل بسرپرستی دکتر انور القادر راتور Dr ' AnwarulQadeer Ruthur استاد زمین شناسی انستیتو تکنولوژی استرالیای غربی تشکیل گردید. مسجد آدلاید که در سال ۱۸۸۹ برای ساربانان بنا گردید در سال ۱۹۵۰ فقط دو نمازگزار داشت. در آن سال آقای احمد اسکاکا Mr " Ahmad Skaka معلم قبلی دانشکده اسلامی یوگسلاوی داخل شد و در سال ۱۹۵۳ پیشوای مسجد آدلاید گردید و تعداد مسلمانان را افزون به ۷۰۰ نفر مشاهده نمود. بنای قدیمی اکنون گنجایش پذیرائی همه پیروان انجمن اسلامی را ندارد و علاوه بر آن گسترش آن بدون خسارت بطرح اصلی و ساختمان آن امکان پذیر نمی‌باشد. شورای اسلامی استرالیای جنوبی اکنون در نظر دارد یک عمارت یادبود افغان در محل مجاور بناماید

مسجد قدیمی دیگر خانه‌ای در بریس‌بین Brisbane بود که از سال ۱۹۰۷ با برج‌ها بود. در سال ۱۹۶۰ یک دانشجوی پاکستانی رشته معماری دانشگاه کوئینس‌لند نقشه بنای جدیدی را طرح نمود که هزینه آن با اقدامات معمولی ۷۵۰۰۰ دلار برآورد شد. انجمن اسلامی باکار داوطلبانه این مبلغ را به ۳۱۰۰۰ دلار کاهش داد و

مباغ زیادی نیز از طریق وجوه اهدائی تأمین گردید. مسجد جدید بوریس بین در سال ۱۹۷۰ توسط آقای آر-ا-رین R.A.Rane بعنوان پیشوای کوئینس لند افتتاح گردید. در همان سال يك مسجد جدید دیگر در ماریبا Mareeba که مرکز پرورش تنباکو در نقاط دور کوئینس لند شمالی می‌باشد بوسیله انجمن محلی آلبانیائی افتتاح گردید. دو مسجد جدید دیگر نیز در سال ۱۹۶۰ در استرالیا بنا گردید. یکی در کانبرا پایتخت منی یا سرمایه دولتهای اندونزی، مالزی و پاکستان که هم اکنون مورد استفاده هیئتهای سیاسی سفارتخانه‌ها و دانشجویان آسیائی و آفریقائی می‌باشد. در همان سال در شپرتون Shepparton مرکز پرورش میوه در شمال ویکتوریا کشاورزان آلبانیائی الاصل مسجد خودشان را افتتاح نمودند. طرح بنای مسجد توسط سید علم‌شاه Syed Alam Shah که در اداره امور اجتماعی پاکستان بکار اشتغال دارند و رشته معماری را در دانشگاه ملبورن استرالیا مطالعه نموده‌است پایه‌ریزی شده‌است. موقعیت عجیبی که وجود داشت این بود که وسیعترین شهرهای استرالیا باگسترده‌ترین افراد مسلمان فاقد مسجدی که گنجایش پذیرائی تابعینش را داشته باشد بود و علت آن بیشتر بخاطر هزینه سنگین چنین ساختمان بزرگی بود. ملک فیصل پادشاه فقید عربستان سعودی اندکی قبل از مرگش در سال ۱۹۷۵ مبلغ يك میلیون ودویست هزار دلار جهت توسعه ایمان و فرهنگ و مبانی اسلامی در استرالیا اختصاص داد و با این وجوه شورای اسلامی ویکتوریا قادر بود نقشه‌های خودش را برای بنای مسجد وسیع جدیدی در پرستون Preston (حومه داخلی ملبورن) بمرحله اجراء در آورد. ساختمان جدید شامل امور اداری، تشکیلات اجتماعی و فرهنگی می‌باشد، تکمیل ساختمان بمباغ پانصد هزار دلار نتیجه خدمت داوطلبانه اعضاء و حمایت دائمی بخشندگان ماوراء بحار شامل وجوه اهدائی ملک فیصل، دولتهای بحرین، کویت و نخست وزیر فقید ایالت صباح Sabah مالزی می‌باشد و در اکتبر ۱۹۷۶ بوسیله مصاون دبیرکل اتحادیه مسلمانان جهان شیخ محمد صفوة السکا امینی Sheik Mohammad Safwat Al Sagga Amini افتتاح گردید. انجمن اسلامی آلبانیائی ملبورن در سال ۱۹۶۹ مسجد خودش را بنا نموده و انجمن اسلامی ترکی مسجد دیگری در سال ۱۹۷۷ تمام خواهد نمود و انجمن ترکی قیرسی در يك تالار اجتماع فرائض مذهبی خود را بانجام می‌رساند.

سیدنی Sydney که جمعیت مسلمانانش بحدود پنجاه هزار نفر می‌رسد بزودی وسیعترین و مدرنترین مسجد کشور را خواهد داشت و نظیر مسجد ملبورن مخارج آن پانصد هزار دلار می‌باشد که سیصد هزار دلار آن از سرمایه‌ملك فیصل تأمین شده است. مسجد لاکمبا Lakemba (حومه سیدنی) که زمین آن توسط انجمن مسلمانان لبنانی و یاز جنوبی جدید تهیه شده است در شرف تکمیل می‌باشد.

سه مسجد جدید دیگر در مدرنترین ساختمانهای اطراف سیدنی وجود دارد. یکی در ارسکینویل Erskineville جهت استفاده انجمن اسلامی ترکی، دومی در ساری هیلز Surry Hills برای استفاده انجمن اسلامی ویلز جنوبی جدید و سومی در پورت کمبلا Port Kembla صد کیلومتر (شصت مایل) بجنوب سیدنی محلیکه گروه وسیعی از مهاجرین ترکی در کارخانه‌های فولاد محلی استخدام شده‌اند می‌باشند. شهر داروین که در اثر گردبادهای گرمسیری سال ۱۹۷۴ ویران گردیده است در برنامه وسیع ساختمانی صاحب اولین مسجد شهر خواهد بود. هیئت ریاست دکتر عبداله الزئید Dr ' Abdullah El Zaid مشاور اختصاصی ملك فیصل و رئیس دانشکده حقوق دانشگاه ریاض در سال ۱۹۷۶ از داروین جهت بررسی محل و نقشه جدید بازدید نمود، کمیته اعلام داشت که مسجد مورد نظر بهزینه ۱۵۰۰۰۰ دلار در زمینی که دولت استرالیا اهداء کرده است بنا می‌شود: کمک ملك فیصل در بنای این مسجد ۳۰۰۰۰ هزار دلار می‌باشد و امور مربوط بآن تحت سرپرستی رئیس انجمن اسلامی نریتوری شمالی آقای یوسف عصار Mr ' Yossef A Asar فارغ‌التحصیل دانشگاه قاهره که در حال حاضر رئیس بخش هنرهای زیبای دانشکده منطقه‌ای داروین می‌باشد اداره خواهد شد. هیئت بررسی همچنین هدیه‌ای بمبلغ ۲۰۰۰۰ هزار دلار جهت بنای مسجد جدیدی در آلیس اسپرینگز محلی که ساربانان اولین مسجد خود را تقریباً یک قرن قبل بنا کرده بودند اعلام داشت.

ایجاد مساجد تنها راه توسعه انجمن وسیع مسلمانان نیست بلکه بسیاری از استرالیاییها و هیئتهای سیاسی و دانشمندان هم سهم قابل ملاحظه‌ای در پیشرفت انجمن دارند. در سال ۱۹۷۴ پروفسور ای. سی. بی. مک لورین E. C. B. Maclaurin رئیس بخش مطالعات سامی دانشگاه سیدنی که يك مسیحی است از عربستان سعودی دیدار نمود و دوازده بورس یکساله برای دانشجویان مسلمان که در استرالیا کار بکنند

بدست آورد و امتیازاتی نیز برای دوتن از استادان ادبیات عرب در سیدنی بنامهای دکتر نصرالرشید Dr ' Nasr Al Rashid و دکتر حسن بجودا Dr ' Hasan ' Bajouda ازدانشگاه عبدالعزیز در مکه بدست آورد . دردانشگاه ملی استرالیا در کانبرا بخش اندونزی یکدوره مقدماتی عربی و جلساتی درباره دین و تشکیلات اسلامی دارد . ودر بخش تمدن آسیائی نیز مطالعه و بررسی اسلام در هندوستان جریان دارد .

پروفسور ا : اچ . جانز A . H . Johns رئیس دانشکده مطالعات شرقی متون عربی قرن هفدهم اندونزی و هندوستان را چاپ کرده است و کتابی هم در زمینه اسلام در اندونزی برشته تحریر درآورد .

در استرالیای غربی دکتر انورالقادر راتور مشغول تالیف اولین تاریخ اسلام در آن ناحیه می باشد وبا حرارت و اشتیاق بررسی اسناد و مدارك موزه و کتابخانه مرکز قدیمی معدن طلای کولگاردی اشتغال دارد .

در سراسر استرالیا جماعت های مسلمان دریافته اند که در کشوری چون استرالیا با آزادی کامل مذهبی و شرائط و موقعیتهای مساوی می توان هم استرالیائی بود وهم مسلمان ، پیشرفتهای مداوم و سریع سالهای اخیر آنان را قادر ساخته است که حیات اجتماعی و فرهنگی ممالک کهنشان را تجدید نمایند . برای نخستین بار از زمانیکه داست مهومت شجاع سوار بر شتر گردید و قدم بسرزمین ناشناخته و بیگانه نهاد مسلمانان استرالیا می توانند احساس کنند که در دنیای خودشان بسر می برند .

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پرتال جامع علوم انسانی

پروشکاه علوم انسانی ومطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی